

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

چشم‌انداز استمرار رکود تورمی در اقتصاد ایران

مطابق پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، رشد واقعی اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹، همچنان منفی باقی می‌ماند اما از سرعت کاهش آن اندکی کاسته می‌شود و در سال ۲۰۲۱ رشد واقعی اقتصاد ایران به ۳٫۱ درصد خواهد رسید. انتظار می‌رود نرخ تورم ایران در سال ۲۰۲۰ به حدود ۳۴ درصد و در سال ۲۰۲۱ نیز با اندکی بهبود به ۳۳٫۵ درصد برسد. در این میان، تولید نفت خام و صادرات آن هم در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹ با کاهش مواجه خواهد شد. علاوه بر این، برخی دیگر از متغیرهای اقتصادی نیز دچار تغییراتی می‌شوند. گزارش حاضر با ارائه تصویری از وضعیت متغیرهای منتخب اقتصاد ایران از سال ۲۰۱۷ به بعد و برآورد و پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، به بررسی چشم‌انداز اقتصادی ایران تا سال ۲۰۲۱ می‌پردازد.

تهیه‌کننده: علیرضا کریمی دستانی

اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۹

معاونت بررسی های اقتصادی

وضعیت شاخص های اقتصادی ایران بر اساس آخرین گزارش صندوق بین المللی پول در آوریل ۲۰۲۰ در جدول ۱ ارائه شده است. در ادامه به بررسی شاخص ها و پیش بینی وضعیت ایران در سال های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ پرداخته شده است:

- تولید ناخالص داخلی اسمی ایران در سال ۲۰۱۹ معادل ۴۹۱ میلیارد دلار بوده که انتظار می رود در سال ۲۰۲۰ این رقم با کاهش ۱۰,۵ درصدی به حدود ۴۳۹ میلیارد دلار برسد که با وجود تورم بالای اقتصاد ایران، از رقم سال ۲۰۱۸ نیز کم تر است. پیش بینی می شود در سال ۲۰۲۱ تولید ناخالص داخلی اسمی با اندکی افزایش (افزایش ۶ درصدی) به ۴۶۷ میلیارد دلار برسد که همچنان کم تر از رقم سال ۲۰۱۹ خواهد بود.
- طبق برآورد و پیش بینی صندوق بین المللی پول، با وجود رشد منفی ۷,۶ درصدی اقتصاد ایران در سال ۲۰۱۹، انتظار می رود در سال ۲۰۲۰ رشد واقعی اقتصاد کشور همچنان منفی ولی با رقم کمتری، به منفی ۶ درصد برسد، اما در سال ۲۰۲۱ پس از سه سال رکود متوالی (طی سال های ۲۰۱۸ الی ۲۰۲۰)، این رقم مثبت شده و به ۳,۱ درصد خواهد رسید.
- انتظار می رود رشد واقعی کل اقتصاد (نفتی و غیرنفتی) در سال ۲۰۲۰ حدود منفی ۶ درصد باشد؛ که رشد واقعی بخش غیرنفتی به منفی ۶ درصد و رشد واقعی بخش نفتی، تقریباً برابر با رشد بخش غیرنفتی و معادل منفی ۵,۹ درصد باشد.
- میزان تولید نفت خام ایران در سال ۲۰۱۹ حدود ۲,۰۶ بشکه در روز بوده و طبق برآورد صندوق بین المللی پول تولید نفت خام ایران در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹ کاهش یافته و به کمترین رقم طی سال های گذشته یعنی حدود ۱,۸۶ میلیون بشکه در روز می رسد. در سال ۲۰۲۱ نیز تولید نفت خام ایران با کاهش نسبی مواجه خواهد بود. در مقابل طبق پیش بینی صندوق بین المللی پول، میزان تولید گاز طبیعی ایران تا سال ۲۰۲۱ تغییری نخواهد داشت.
- صادرات نفت خام ایران که در سال ۲۰۱۹ نسبت به سال قبل آن با کاهش ۱,۲۸ میلیون بشکه ای مواجه شده، در سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ نیز با اندکی کاهش مواجه خواهد شد اما طبق پیش بینی صندوق بین المللی پول، میزان صادرات گاز طبیعی ایران تغییری نخواهد داشت.
- نرخ تورم ایران در سال ۲۰۱۹ برابر با ۴۱,۱ درصد بوده و انتظار می رود که در سال ۲۰۲۰ با اندکی بهبود، این نرخ به ۳۴,۲ درصد برسد. طبق پیش بینی صندوق بین المللی پول، در سال ۲۰۲۱ نرخ تورم ایران به ۳۳,۵ درصد خواهد رسید. این نرخ از نرخ تورم سال ۲۰۱۷ (۹,۶ درصد) فاصله زیادی دارد. نرخ تورم هسته (تورم به استثنای اقلام غذایی و انرژی) که در سال ۲۰۱۹ به رقم ۳۷,۳ درصدی رسیده، در سال ۲۰۲۰ با اندکی کاهش حدود ۳۵ درصد برآورد شده و پیش بینی می شود که کاهش این نرخ تورم در سال ۲۰۲۱ نیز ادامه یابد و به رقم ۳۲ درصد برسد. بررسی ارقام تورم ایران نشان می دهد که اقتصاد کشور در سال های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ همچنان مبتلا به تورم دو رقمی بالای ۳۰ درصد خواهد بود.

معاونت بررسی های اقتصادی

- صندوق بین المللی پول پیش‌بینی کرده که در سال ۲۰۲۰، نسبت درآمدهای دولت به تولید ناخالص داخلی آن کاهش یافته و به کمترین میزان آن از سال ۲۰۱۷ برسد.
- ارزش صادرات کالا و خدمات ایران در سال ۲۰۱۹ حدود ۵۷ میلیارد دلار برآورد شده و پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۰ با افت ۱۹ درصدی به ۴۶ میلیارد دلار برسد.
- ارزش واردات کالا و خدمات ایران نیز در سال ۲۰۱۹ حدود ۵۸ میلیارد دلار برآورد شده و طبق پیش‌بینی صندوق بین المللی پول در سال ۲۰۲۰ این رقم با افزایش حده ۱۱٫۶ درصدی به ۶۴٫۶ میلیارد دلار خواهد رسید.
- تراز حساب جاری که از سال ۲۰۱۹ منفی شده و به حدود منفی ۰٫۳ میلیارد دلار رسیده، در سال ۲۰۲۰ کاهش بیشتری یافته و به منفی ۱۸٫۲ میلیارد دلار خواهد رسید. بر اساس پیش‌بینی‌ها، با وجود بهبود بسیار اندک در تراز حساب جاری سال ۲۰۲۱، کسری تراز تجاری ایران همچنان منفی و در سطح ۱۶٫۱ میلیارد دلاری خواهد بود.
- ذخایر ارزی ناخالص کشور که در سال ۲۰۱۹ حدود ۱۰۵ میلیارد دلار بوده و معادل ۱۹٫۴ ماه واردات ایران را پوشش داده است، در سال ۲۰۲۰ به میزان ۸۵٫۲ میلیارد دلار (کاهش ۱۸٫۵ درصدی نسبت به سال ۲۰۱۹) برآورد شده و انتظار می‌رود تنها قادر به پوشش معادل ۱۶٫۲ ماه از نیاز ارزی واردات کشور باشد. صندوق بین‌المللی پول پیش‌بینی کرده که میزان کاهش ذخایر ارزی ناخالص ایران در سال ۲۰۲۱ نیز حدود ۱۹ درصد باشد و در پایان سال ۲۰۲۱ رقم ذخایر مزبور به حدود ۶۹ میلیارد دلار برسد. این میزان از ذخایر ارزی، ۱۳ ماه از نیاز ارزی واردات ایران را پوشش خواهد داد.
- در سال ۲۰۱۹ قیمت نفت خام در نقطه سر به سر مالی که مشخص‌کننده بهای لازم برای فروش نفت به نحوی که امکان تسویه بودجه و جلوگیری از تشدید کسری بودجه را فراهم کند، برابر با ۲۴۴٫۳ دلار به ازای هر بشکه برآورد شده که این رقم برای سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ به ترتیب برابر با ۳۸۹ دلار در هر بشکه و ۳۱۹٫۵ دلار در هر بشکه، پیش‌بینی شده است و نشان از وجود فاصله قابل توجهی با بهای فروش نفت خام ایران در شرایط فعلی دارد.
- پیش‌بینی شده است که نسبت خالص بدهی‌های دولت به تولید ناخالص داخلی کشور در سال ۲۰۲۰ افزایش حدود ۱۶ درصدی داشته و به ۳۴٫۴ درصد برسد. این نسبت برای سال ۲۰۲۱ نیز با اندکی کاهش به حدود ۳۳ درصد خواهد رسید.

جدول ۱- خلاصه وضعیت متغیرهای اقتصادی ایران بر اساس گزارش آوریل ۲۰۲۰ صندوق بین المللی پول

ردیف	متغیر	واحد سنجش	۲۰۱۷	۲۰۱۸	۲۰۱۹	پیش بینی	
						۲۰۲۰	۲۰۲۱
۱	رشد واقعی کل اقتصاد	درصد تغییر نسبت به سال قبل	۳.۷	-۵.۴	-۷.۶	-۶	۳.۱
۲	تولید ناخالص داخلی اسمی	میلیارد دلار	۴۳۱	۴۴۴	۴۹۱	۴۳۹	۴۶۷
۳	رشد واقعی بخش غیرنفتی	درصد تغییر نسبت به سال قبل	۴.۶	-۱.۸	-۱.۲	-۶	۳.۹
۴	رشد واقعی بخش نفتی	درصد تغییر نسبت به سال قبل	۰.۹	-۱۸.۱	-۳۴.۵	-۵.۹	-۱.۸
۵	تولید نفت خام	میلیون بشکه در روز	۳.۸	۳.۴۹	۲.۰۶	۱.۸۶	۱.۸۱
۶	تولید گاز طبیعی	میلیون بشکه در روز	۵.۰۳	۵.۰۳	۵.۰۳	۵.۰۳	۵.۰۳
۷	صادرات نفت خام	میلیون بشکه در روز	۲.۱۵	۱.۸۵	۰.۵۷	۰.۵	۰.۴
۸	صادرات گاز طبیعی	میلیون بشکه در روز	۰.۱۶	۰.۱۶	۰.۱۶	۰.۱۶	۰.۱۶
۹	قیمت نفت در نقطه سر به سر مالی	دلار به ازای هر بشکه	۶۴.۸	۶۷.۸	۲۴۴.۳	۳۸۹.۴	۳۱۹.۵
۱۰	قیمت نفت در نقطه سر به سر خارجی نفت	دلار به ازای هر بشکه	۳۳.۵	۴۲.۴	۴۴.۷	۷۹.۳	۸۴.۱
۱۱	تورم	متوسط سال، درصد	۹.۶	۳۱.۲	۴۱.۱	۳۴.۲	۳۳.۵
۱۲	تورم هسته	متوسط سال، درصد	۸	۳۳.۳	۳۷.۳	۳۵.۱	۳۲
۱۳	رشد نقدینگی (اسکناس و مسکوک و سپرده های دیداری)	درصد تغییر سالانه	۲۲.۱	۲۲.۳	۳۵.۸	۱۹.۵	۳۲.۹
۱۴	استقراض وام دهی خالص دولت	درصد از تولید ناخالص داخلی	-۱.۸	-۱.۹	-۵.۶	-۹.۸	-۷.۷
۱۵	تراز مالی بودجه عمومی دولت	درصد از تولید ناخالص داخلی	-۱.۴	-۲.۱	-۵.۷	-۹.۹	-۷.۷
۱۶	مجموع درآمدهای دولت-به استثنای کمک های مالی	درصد از تولید ناخالص داخلی	۱۷.۵	۱۵.۸	۱۱.۵	۹.۴	۱۰.۸
۱۷	تراز مالی بودجه عمومی دولت- بدون نفت	درصد از تولید ناخالص داخلی غیرنفتی	-۸.۸	-۹.۱	-۷.۴	-۱۱.۲	-۸.۹
۱۸	درآمد غیرنفتی دولت	درصد از تولید ناخالص داخلی غیرنفتی	۱۳.۱	۱۱.۲	۱۱	۹	۱۰.۴
۱۹	مجموع مخارج دولت و خالص وام	درصد از تولید ناخالص داخلی	۱۷.۹	۱۵.۶	۱۱.۴	۹.۳	۱۰.۸
۲۰	بدهی خالص دولت	درصد از تولید ناخالص داخلی	۳۹.۵	۳۱.۸	۲۹.۷	۳۴.۴	۳۲.۸
۲۱	بدهی خالص به کشورهای مناب	درصد از تولید ناخالص داخلی	۲۸.۸	۲۶.۳	۲۷.۶	۳۳.۸	۳۲.۴
۲۲	صادرات کالا و خدمات	میلیارد دلار	۱۰۹.۶	۹۶.۸	۵۷	۴۶	۴۶.۷
۲۳	واردات کالا و خدمات	میلیارد دلار	۹۳.۶	۸۸.۸	۵۷.۹	۶۴.۶	۶۳.۳
۲۴	تراز حساب جاری	میلیارد دلار	۱۶.۵	۹.۴	-۰.۳	-۱۸.۲	-۱۶.۱
۲۵	تراز حساب جاری	درصد از تولید ناخالص داخلی	۳.۸	۲.۱	-۰.۱	-۴.۱	-۳.۴
۲۶	ذخایر رسمی ناخالص	میلیارد دلار	۱۰۵.۷	۱۰۸.۱	۱۰۴.۶	۸۵.۲	۶۹.۱
۲۷	ذخایر رسمی ناخالص	معادل تعداد ماه های واردات سال های آتی	۱۴.۳	۲۲.۴	۱۹.۴	۱۶.۲	۱۳
۲۸	مجموع بدهی خارجی خالص	درصد از تولید ناخالص داخلی	۲.۲	۲.۱	۲.۲	۲.۷	۲.۵

منبع: صندوق بین المللی پول-آوریل ۲۰۲۰